

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยมีภาคเกษตรกรรมเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศเนื่องจากทรัพยากรและประชากรส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเกษตรกรไทยในฐานะที่เป็นประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท การเกษตรเป็นแหล่งกำเนิดของปัจจัยสี่ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกชาติ ทุกภาษา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ล้วนต้องอาศัยผลผลิตจากการเกษตรเป็นพื้นฐานในการผลิตทั้งสิ้น การเกษตรในประเทศไทยมีวิวัฒนาการยาวนานมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ปัจจุบันประชากรไทยจำนวนไม่น้อยยังยึดอาชีพด้านการเกษตรไม่ว่าจะเป็นเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ หรือทำประมง โดยที่การทำเกษตรในสมัยก่อน ๆ นั้นเน้นไปที่การบริโภคเองในครัวเรือน หรือผลิตเพื่อยังชีพ แต่เมื่อระบบการค้าระหว่างประเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในแวดวงเศรษฐกิจไทย ทำให้การทำเกษตรเพื่อยังชีพที่ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์อย่างหลากหลาย กลายเป็นการเกษตรเพื่อการค้ามีลักษณะการปลูกพืชแบบเชิงเดี่ยว หรือการปลูกพืชชนิดเดียวในพื้นที่จำนวนมาก เน้นที่จะให้ได้ผลผลิตจำนวนมากเพื่อประกันรายได้ที่จะได้

หลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยในปลายปีพุทธศักราช 2540 แล้ว กระแสฟื้นฟูการเกษตรกรรมจากองค์ประมุขของประเทศ นักวิชาการ นักคิด และประชาชนก็มีมากขึ้น เพราะภาคอุตสาหกรรม การบริหาร และการก่อสร้าง ยังไม่ใช่ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศ แต่เป็นเพียงเศรษฐกิจฟองสบู่ (bubble economic) เท่านั้น ดังนั้นภาคเกษตรกรรมจึงต้องได้รับการฟื้นฟูบูรณะและพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดนิ่ง

อาร์เทอร์ ที โมเซอร์ (Arthur T. Mosher) กล่าวไว้เมื่อเกือบ 40 ปีแล้วว่า “การพัฒนาการเกษตร เป็นผลผลิตของสังคม ไม่ใช่กลุ่มเกษตรกรเพียงกลุ่มเดียว แต่เป็นกิจกรรมของเกษตรกร ครอบครัว นักวิจัย นักส่งเสริม ครู – อาจารย์ สัตวแพทย์ วิศวกร นายธนาคาร พ่อค้า โรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนสื่อมวลชน และการพัฒนาการเกษตรเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม โดยส่วนรวมปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเกษตรที่สำคัญทั่วไปประกอบด้วยตลาดสำหรับจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร เทคโนโลยี ทรัพยากร และปัจจัยสนับสนุนในท้องถิ่น แรงจูงใจของเกษตรกร และการขนส่ง ส่วนปัจจัยตัวเร่ง ที่สำคัญที่จะให้การพัฒนาการเกษตร

ก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้นได้แก่ การให้การศึกษาแก่คนในชาติ และการส่งเสริมการเกษตรแก่เกษตรกร
 ดินเชื่อการเกษตร การรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ เพื่อร่วมกัน
 เสริมสร้างชุมชนของตนเอง ปกครองตนเอง ช่วยกันป้องกันกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนการดำเนินงาน
 ทางการเมือง และปัจจัยตัวเร่งที่สำคัญอีกตัวหนึ่ง คือการวางแผนสำหรับการพัฒนาการเกษตรของ
 ประเทศ (สิน พันธุ์พินิจ, 2544, น. 39)

การพัฒนาการเกษตรถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากเพราะการ
 พัฒนาการเกษตรเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมของเกษตรกรมาสู่วิธีการผลิตแบบ
 ใหม่โดยอาศัยวิชาการทางการเกษตรในการเปลี่ยนแปลงให้เกษตรกรยอมรับวิทยาการแผนใหม่
 เช่น พันธุ์พืชใหม่ วิธีการปฏิบัติใหม่ ปุ๋ยและสารเคมี ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เกษตรกรจำเป็นจะต้อง
 เรียนรู้และยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าการที่จะให้เกษตรกรยอมรับแลปฏิบัติกา
 รเกษตรตามวิทยาการแผนใหม่เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งต้องอาศัยขบวนการ
 การศึกษาและขบวนการติดต่อสื่อสารเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการเกษตรเป็นสำคัญ

การส่งเสริมการเกษตรเป็นวิธีการให้การศึกษาในระบบโรงเรียนแก่บุคคลเป้าหมาย
 คือ เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในที่สุด โดยนำเอาความรู้ทางการเกษตร
 แผนใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นไปถ่ายทอดให้เกษตรกรด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อชักจูงให้เกษตรกร
 ได้นำไปใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น ขณะเดียวกันก็ช่วยแก้ไข้ปัญหาของเกษตรกร
 ในขณะที่ปฏิบัติงาน หากปัญหานั้นเกินขีดความสามารถที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะช่วยให้
 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะต้องนำกลับไปวิเคราะห์และหาทางแก้ไข้ปัญหาต่อไป การส่งเสริม
 การเกษตรจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรได้มีการนำเทคโนโลยีเข้าไปปรับปรุงและพัฒนาการ
 ผลิตเพื่อให้เกษตรกรได้ผลผลิตต่อเนื่องที่เพิ่มมากขึ้นและรายได้เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ทำ
 การปรับปรุงส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชที่มีราคารวมทั้งการเลี้ยงสัตว์เพื่อทดแทนการปลูกพืช
 ดั้งเดิมให้มากขึ้นและเน้นให้มีการทำการเกษตรในรูปแบบของอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจ
 หน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกและเผยแพร่วิทยาการหรือความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่
 ให้กับเกษตรกรอย่างทั่วถึง เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตด้านการเกษตรให้มีปริมาณ
 และคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด รวมไปถึงตลาดสำหรับจำหน่ายผลผลิตซึ่งจะช่วยให้
 เกษตรกรมีรายได้และฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การบริหารราชการส่วนภูมิภาคของกรมส่งเสริมการเกษตรประกอบด้วยสำนักงาน
 เกษตรจังหวัด โดยมีเกษตรจังหวัดเป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานด้านบริหารและวิชาการของทั้ง

จังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีเกษตรอำเภอเป็นหัวหน้ารับผิดชอบทำหน้าที่ควบคุมงานส่งเสริมการเกษตรภายในอำเภอ (ลัดดา จิตตคุตตานนท์, 2542, น. 2-4)

ภายใต้แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่จะต้องส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนพัฒนาการเกษตร ภายใต้หลักการที่ประชาชนมีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์และตัดสินใจในการกำหนดแผนการพัฒนาพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เนื่องจากที่ผ่านมา กรม กองต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต่างฝ่ายต่างวางแผน กำหนดกิจกรรม จัดกิจกรรมลงพื้นที่ ถ้ายทอดความรู้ โดยขาดการผสมผสานกิจกรรมแบบบูรณาการ ทำให้เกิดการพัฒนาแบบแยกส่วน ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรได้ครบทุกด้าน ขาดกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนา จากแนวทางที่ว่าเกษตรกรเป็นผู้วิเคราะห์ วางแผน กำหนดกิจกรรมด้วยตนเอง และเป็นผู้รับผลประโยชน์ แต่ในทางปฏิบัติเกษตรกรมีส่วนร่วมน้อยและมักถูกชี้นำจากเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลขึ้นเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการในการพัฒนาการเกษตรที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันเกษตรกรและชุมชนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน เป็นศูนย์กลางให้ เกษตรกรในตำบลได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผนและบริหารจัดการแผนด้วยตนเองซึ่งจะตรงกับความต้องการของชุมชน เกิดการพัฒนาในอาชีพครบทุกด้าน ผลักดันให้ชุมชนเข้มแข็ง และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในลักษณะบูรณาการ มุ่งปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับท้องถิ่น และเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการวางแผนและพัฒนาตนเอง ในด้านการพัฒนาการเกษตร เสนอแนะให้มีการใช้ประโยชน์จากงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการออม และระดมทุนของชุมชน เพื่อการลงทุนทางธุรกิจและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่ในการสนับสนุนด้านการบริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง รวมทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่สำคัญแก่เกษตรกรในลักษณะบูรณาการ ณ จุดเดียวคือ ที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ศูนย์ข้อมูลการเกษตรของชุมชน ได้แก่ ข้อมูลทางกายภาพ ข้อมูลการเกษตร ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมและอื่น ๆ

2. ศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

- 2.1 มีจุดสาธิตในการศึกษาเรียนรู้ของชุมชน

2.2 มีวิทยากรเกษตรกรเป็นผู้ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน

2.3 มีส่วนราชการต่าง ๆ เข้าไปถ่ายทอดความรู้

3. ศูนย์บริการเกษตรกร

3.1 เกษตรกรขอรับบริการจากรัฐผ่านศูนย์ฯ

3.2 ส่วนราชการมาให้บริการผ่านศูนย์ฯ

4. เวทีชาวบ้านเพื่อการวางแผนพัฒนา

4.1 สร้างเวทีชาวบ้านให้เกิดการวิเคราะห์ปัญหาและหาคำตอบของชุมชน

4.2 นำเสนอแผนขอรับการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่นส่วนราชการ ฯลฯ

5. เวทีบูรณาการของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.1 บูรณาการแผนงานโครงการในตำบล

5.2 ส่วนราชการต่าง ๆ มาปฏิบัติงานร่วมกันตามแผน

โดยมีคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ประกอบด้วยตัวแทนของชุมชน ตัวแทนกลุ่มจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ตัวแทน องค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

มนุษย์รู้จักใช้สื่อเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และวัฒนธรรมของตนเองมาตั้งแต่โบราณกาล เมื่อการส่งเสริมและการศึกษามีระบบแบบแผน ก็ได้พัฒนาสื่อให้ก้าวหน้าคู่ขนานไปกับความเจริญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้มีตัวกลางที่จะทำให้การถ่ายทอดความรู้มีประสิทธิภาพ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลทำให้เกษตรกรยอมรับการส่งเสริม รวมทั้งเป็นแหล่งวิทยาการของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเกษตรกร เป็นตัวเร่งให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยม เอื้ออำนวยให้เกษตรกรได้รับประสบการณ์และความรู้การเกษตรสมัยใหม่ อันมีผลต่อการพัฒนาการเกษตรและเปลี่ยนแปลงการเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

การสื่อสารนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการเผยแพร่เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมต่าง ๆ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้สื่อประเภทต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อกิจกรรมและสื่อเฉพาะกิจเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรมากขึ้น การนำสื่อต่าง ๆ เหล่านี้เข้ามาใช้ดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตร โดยได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของสื่อประเภทต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์กับ

เกษตรกรอย่างสูงสุด เนื่องด้วยภารกิจกลางของการส่งเสริมการเกษตร ก็คือ การให้การศึกษาซึ่งต้องมีสื่อเป็นตัวแทนนักวิชาการ นักวิจัย หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นำสารสนเทศไปส่งให้เกษตรกรจึงจะทำให้กระบวนการส่งเสริมการเกษตรมีความสมบูรณ์

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทาเหนือ อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในตำบลทาเหนือ ประชากรประกอบด้วยคนเมืองจำนวน 2 หมู่บ้าน ชนเผ่าปกากะญอ จำนวน 3 หมู่บ้าน ถึงแม้จะมีความแตกต่างด้านชาติพันธุ์แต่ตำบลทาเหนือถือเป็นชุมชนของเกษตรกรที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันดูแลเครือญาติ เป็นชุมชนที่มีศักยภาพสูงพร้อมที่จะให้ความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วน จากเดิมที่มีการบุกทำลายป่าเพื่อการเกษตรกรรม แต่ในปัจจุบันได้มีสถาบันกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของชุมชนเป็นสถาบันเกษตรต่าง ๆ เช่นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกรนอกโรงเรียน กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักโครงการหลวงแม่ทาเหนือ โดยได้รับการสนับสนุนทางงบประมาณ และวิชาการจากภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรบริหารส่วนตำบลทาเหนือ โครงการหลวงแม่ทาเหนือ และมูลนิธิศุภนิมิต เพื่อนำมาพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรกรรม

เกษตรกรตำบลทาเหนือ ส่วนมากจะปลูกพืชเศรษฐกิจ คือ ข้าวโพดฝักอ่อนส่งโรงงานซึ่งเกษตรกรเห็นว่าข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชอายุสั้น การดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก อีกทั้งไม่มีปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากมีพ่อค้าหรือตัวแทนเกษตรกรรับซื้อผลผลิตของเพื่อนเกษตรกรด้วยกันไปจำหน่ายยังโรงงานรับซื้อ และขายผลผลิตให้กับโครงการหลวงแม่ทาเหนือซึ่งเป็นข้าวโพดอ่อนที่แกะเปลือกแล้ว ส่วนต้นของข้าวโพดฝักอ่อนนั้นหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตไปแล้วจะมีเกษตรกรหรือพ่อค้าตามหมู่บ้านหรือตำบลรับซื้อต้นข้าวโพดฝักอ่อนไปเป็นอาหารเลี้ยงโคนม ส่วนมากผู้ซื้อจะเป็นราษฎรของอำเภอแม่อนและจากอำเภอสันกำแพง เกษตรกรส่วนใหญ่ของตำบลทาเหนือ ยังมีความต้องการความรู้หรือเทคโนโลยีทางการเกษตรใหม่ ๆ ส่วนการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรของเกษตรกรนั้น ปัจจุบันมีการใช้สารเคมีลดลงมาก ซึ่งจะเห็นได้จากเกษตรกรส่วนมากหันมาสนใจการทำน้ำสกัดชีวภาพ และปุ๋ยหมักกันมากขึ้น ชุมชนมีความต้องการอาชีพเสริมในแขนงความรู้ด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย ขณะเดียวกันก็ต้องการศึกษาดูงานการบริหารงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ อีกทั้งความรู้ด้านการตลาดควบคู่กันไปด้วย

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทาเหนือถือเป็นศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่เกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน โดยกลุ่มเกษตรกรได้รวมกลุ่มกันเพื่อขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเกษตรอำเภอแม่อนให้จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเพื่อเป็น ศูนย์กลางในการเรียนรู้และ

ถ่ายทอดเทคโนโลยีรวมไปถึงการบริการด้านการเกษตรต่างๆ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลได้มีการใช้สื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรมาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยี แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหาเห็น้อย่างไม่เคยมีการประเมินผลสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรแต่อย่างใด

จากที่กล่าวมาเบื้องต้นทั้งหมดผู้ศึกษาได้เลือกที่จะศึกษา ประสิทธิภาพของการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหาเห็น่อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนดำเนินงานเพื่อปรับปรุง พัฒนา และผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในครั้งต่อไป

ปัญหานำวิจัย

1. ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ในตำบลหาเห็น่อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร
2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรเป็นอย่างไร
3. เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตรอย่างไร
4. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตรหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหาเห็น่อำเภอแม่อนจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหาเห็น่อำเภอแม่อนจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหาเห็น่อำเภอแม่อนจังหวัดเชียงใหม่ ของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรกับการนำสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรไปใช้ประโยชน์

สมมติฐานการวิจัย

1. เกษตรกรที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน
2. เกษตรกรที่มีลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์แตกต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ของสื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน
3. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการนำสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรไปใช้ประโยชน์

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะประสิทธิภาพของการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่ประกอบไปด้วย สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อเฉพาะกิจ โดยศึกษาจากประชากรในตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีระยะเวลาในการศึกษาภายในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2551

นิยามศัพท์ในการวิจัย

ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลของการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมทางการเกษตร โดยวัดจากการเปิดรับ และการใช้ประโยชน์ของเกษตรกร

สื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจและสื่อกิจกรรมที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลทาเหนือใช้

สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทในการสื่อสารกับผู้รับสารแบบตัวต่อตัว(face to face communication) การใช้สื่อบุคคลในการสื่อสารสามารถทำได้ในรูปของการสนทนากับผู้รับสารเพียงคนเดียวหรือผู้รับสารมากกว่าหนึ่งคน ในการศึกษานี้หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่

สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่สามารถนำสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสารจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว ภายในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ในการศึกษานี้หมายถึง โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์

สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาเฉพาะและมีจุดมุ่งหมายหลัก อยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง สื่อที่ผลิตโดยกรมส่งเสริมการเกษตรสำหรับใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารด้านการเกษตร ได้แก่ วารสารส่งเสริมการเกษตร ไปสเตอร์ แผ่นป้าย แผ่นพับ เอกสารเผยแพร่ ซีดีรอมแนะนำความรู้ทางการเกษตร

สื่อกิจกรรม หมายถึง สื่อที่ต้องใช้บุคคลลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือแสดงเนื้อหาที่นำเสนอให้บุคคลเป้าหมายหรือเกษตรกรได้ศึกษาเป็นการสอนหรือการส่งเสริมไปในตัว เนื้อหาของสื่อกิจกรรมจะอยู่ที่การปฏิบัติและการแสดงกิจกรรมแต่ละขั้นตอน เป็นสื่อประสม มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมาก ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง การดูงาน ทัศนศึกษา การสาธิต การฝึกอบรวม เช่น การสาธิตเรื่องปุ๋ยอินทรีย์

พฤติกรรมกรเปิดรับ หมายถึง การที่เกษตรกรเลือกเปิดรับฟัง อ่าน ดูรายการต่าง ๆ และเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรต่าง ๆ จากสื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตร

การใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ที่ได้จากการเปิดรับสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรไปปฏิบัติจริง

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ หมายถึง เพศ อายุ การศึกษา ชาติพันธุ์ ของประชากรในตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมี 2 กลุ่มได้แก่ คนเมือง และชนเผ่าปกากะญอ

คนเมือง หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยกลุ่มหนึ่งที่ตั้งถิ่นฐานทางตอนเหนือของประเทศไทย เรียกตนเองว่า "คนเมือง" เพื่อให้สอดคล้องกับอักษร และภาษาด้านนาที่เรียกกันว่า "คำเมือง" ซึ่งจัดเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงคนเมืองที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1 และ 2 ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่

ชนเผ่าปกากะญอ หมายถึง ชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ปกากะญอ ที่อพยพมาจากอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มาอาศัยในหมู่ที่ 3 4 และ 5 ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล หมายถึง ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการบริการเผยแพร่ ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร ศูนย์กลางในการมีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมของแต่ละส่วนราชการ ลงสู่เป้าหมายพื้นที่ในตำบล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนดำเนินงานเพื่อปรับปรุงสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในครั้งต่อไป
2. เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล
3. เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล